Mr Safet Karabegović,
kapetan I klase, dipl. inž.

Doprinos postupku nameštanja gusenice na tenku M-84

Uvod

Posada tenka M-84 (komandir, nišandžija i vozač) obučava se i osposobljava da pravilno i odgovorno koristi i održava tenk u skladu sa odgovarajućim uputstvima.

Obučavanje i osposobljavanje članova posade vrši se prema propisanim postupcima i radnjama opisanim Tehničkim uputstvom TU-I (opis, rukovanje i osnovno održavanje) i Pravilom tenka M-84.

Radi poboljšanja opisanog postupka nameštanja gusenice i razrešenja eventualnih dilema, kao što su:

- a) — postupak prinošenja prednjeg dela gusenice što bliže vodećem točku;
- b) — postupak nanošenja gusenice na točkove nosače gusenice pomoću velike poluge;
- c) — preciziranje postupaka i radnji koje izvodi komandir tenka, a koje nišandžija i vozač.

Korisno je skrenuti pažnju da postoje i određene mogućnosti nameštanja gusenice koje su proistekle iz prakse.

Postupak prinošenja prednjeg dela gusenice što bliže vodećem točku, da bi se moglo pričvrstiti čelično uže za prvi članak, te da bi se drugi kraj užeta mogao namotati na glavčinu pogonskog točka iza graničnog diska tri do

četiri namotaja, složen je iz više razloga.

Prinošenje prednjeg dela gusenice ručno (snagom članova posade) otežano je zbog malog broja članova posade, velike mase gusenice, te potrebe za radom u svim terenskim i meteorološkim uslovima.

Zbog toga prinošenje prednjeg dela gusenice treba propisati postupcima koji će omogućiti korišćenje snage motora ugrađenog u tenku.

Postupak nanošenja gusenice na točkove nosače gusenice pomoću velike poluge mora biti precizno opisan, jer praktična iskustva su pokazala da poluga mora biti pravilno oslonjena na tačno određenom mestu (u protivnom, postoji mogućnost iskliznuća poluge, mogućnost da se pravovremeno ne nanese gusenica na točak nosača gusenice, da se pokida čelično uže, kao i da dođe do povrede člana posade).

Postupci i radnje komandira tenka, nišandžije i vozača moraju biti sinhronizirani i precizno opisani.

Sve radnje moraju se izvoditi pažljivo.

Predlog za postupak pri nameštanju gusenice na tenku M-84

Da bi se postavila gusenica potrebno je:

— prostreći gusenicu ispred tenka, tako da članci budu okrenuti sa četiri ušice napred;

vesti čelično uže za navlačenje gusenice kroz žleb vodećeg točka i pričvrstiti jedan kraj užeta za prvi članak pomoću

a)

Sl. 1. a, b, c Priprema za prinošenje prednjeg dela gusenice

b)

c)

— u prvom stepenu prenosa lagano naići na gusenicu, dok prednji potporni točak ne dođe do prednjeg dela gusenice, tako da se prednji deo gusenice može podići u visinu vodećeg točka;

— izvršiti pripremu za prinošenje prednjeg dela gusenice, (sl. 1a), tj. pro-

većeg izbijača osovinice (sl. 1b), a drugi kraj čeličnog užeta namotati na glavčinu pogonskog točka iza graničnog diska, i u stranu prema oklopu, tri do četiri namotaja.

Pri radu po blatu ili snegu drugi kraj čeličnog užeta učvrstiti na pogon-

a)

b)

c)

Sl. 2. a, b, c Priprema i nameštaje gornjeg dela gusenice

skom točku pomoću izbijачa za olakšano spajanje gusenice (sl. 1c);

— uključiti hod unazad, te držeći ukočen pogonski točak na strani gusenice koja se namešta lagano se tenkom kretati unazad dok zadnji potporni točak ne dođe do pretposlednjeg članka na gusenici koja se namešta (u tom položaju ukočiti tenk).

Nakon toga izvršiti pripremu za nameštanje gornjeg dela gusenice (sl. 2a), tako što zadnji kraj čeličnog užeta za navlačenje gusenice (namotan na glavčinu pogonskog točka iza graničnog diska tri do četiri namotaja u stranu oklopa) nišandžija treba da zategne pomoću izbijачa za olakšano spajanje gusenice (sl. 2b).

Laganim okretanjem pogonskog točka unazad na strani gusenice koja se namešta, nameštati gornju stranu gusenice da se dva ili tri prednja članka užube sa zupcima pogonskog točka.

U toku nameštanja gornje strane gusenice, u trenutku nailaska prednjeg članka do točka nosača gusenice, komandir prednji kraj gusenice zadiže na točak nosač gusenice velikom polugom, tako što veliku polugu čvrsto osloni na gornji deo točka nosača gusenice ispod užeta, prebacujući prednji kraj gusenice preko točka nosača gusenice (sl. 2c).

Tenk ukočiti, zaustaviti rad motora i skinuti čelično uže za navlačenje gusenice (odvojiti ga od pogonskog točka i gusenice). Pustiti motor u rad, a zatim gornji deo gusenice zategnuti laganim okretanjem pogonskog točka u-

nazad. Ukočiti tenk i zaustaviti rad motora.

Napravom za sastavljanje gusenice zahvatiti čaure članaka, te pritegnuti krajeve gusenice da bi se krajevi mogli spojiti.

Dalji postupak spajanja krajeva gusenice (ovisno o tipu gusenice) opisan je u Tehničkom uputstvu TU-I (opis, rukovanje i osnovno održavanje) i u Pravilu tenka M-84.

Zaključak

Radi poboljšanja postupka nameštanja gusenice na tenku M-84, treba skrenuti pažnju da postoje i određene mogućnosti nameštanja gusenice koje su proistekle iz prakse.

Predloženi postupak nameštanja gusenice razrešava određene dileme, kao što su: postupak prinošenja prednjeg dela gusenice što bliže vodećem točku, postupak nanošenja gusenice na točkove nosače gusenice, te precizira postupke i radnje komandira tenka i nišandžije.

Prednost predloženog postupka ogleda se i u tome što za prinošenje prednjeg dela gusenice što bliže vodećem točku omogućava korišćenje snage motora ugrađenog u tenk i rad posade tenka u svim terenskim i meteorološkim uslovima.

Razrešene su dileme oko postupka nanošenja gusenice na točkove nosače gusenice i obezbeđena je sigurnost članova posade u toku izvođenja opisanih radnji.

Literatura:

[1] TU-I: »TENK M-84«, knjiga 1 (opis, rukovanje i održavanje), TU SSNO, Beograd, 1988.

[2] TU-I: »Tenk T-72(S)«, deo I (opis, rukovanje i održavanje), TU SSNO, Beograd, 1981.

[3] Pravilo: »TENK M-84 i T-72« (prvi deo), U OMJ GS OS, Beograd, 1981.

[4] »Priručnik za izvođenje praktičnih vežbi na tenku M-84«, ŠCOMJ, 1988.